

Båtplatsinventering

Projektgrupp

Projektgruppen består av följande medverkande:

Mikael Åklint, plan- och exploateringschef,
Österåkers kommun
Anna Winberg, planarkitekt,
Österåkers kommun
Bo Lidén, miljöplanerare,
Österåkers kommun
Kristina Eriksson, miljö- och hälsoskyddsinspektör,
Österåkers kommun
Joe Lindström, arkitekt,
SWECO Architects

Copyright:

Österåkers kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Plan- och exploateringsenheten

Fotografier där ej annat anges:

Österåkers kommun

Omslagsbilder från:

Näsudden, Svinninge Marina,
Täljöviken och Trälhavet

Tryckt:

Stockholm 2010

Båtplatsinventeringen är godkänd av
Kommunstyrelsen den 3 maj 2010,
som underlag för kommande planering

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte	4
Bakgrund	5
Mål för kommunens båtpolitik	5
Myndigheter och organisationer	6
Båtliv och miljö	7
Föreskrifter och regler för båtlivet och miljön	9
Nulägesbeskrivning av hamnarnas miljöåtgärder	12
Anläggande av ny hamn	14
Begreppsförklaring	17
Anläggningar för fritidsbåtar inom Österåkers kommun	19
Naturvärda marina objekt	21
Inventerings- och utvecklingsområden	22
Sammanfattning	48

Inledning

Denna utredning utgör ett förslag till Båtplatsinventering. Utöver att fungera som ett verktyg för att vägleda påföljande arbeten med detaljplaner och bygglov etc, är ambitionen också att det ska peka ut Österåkers utvecklingsmöjligheter att erbjuda ett rikt fritids- och båtliv i skärgårdsmiljö. Den fokuserar således mer på möjligheter än på restriktioner för utvecklingen.

Utredningen omfattar inte befintliga markägoförhållanden, naturskydd och miljökonsekvenser, utan behandlar enbart frågor kring båtlivet. Ytterligare utredningar kan således erfordras för att uppnå långsiktigt hållbar utveckling. Angivna utvecklingsmöjligheter av fritidsbåtshamnar inom kommunen grundar sig på tekniska förutsättningar såsom t ex ytbehov, vindförhållanden och vattendjup.

Syfte

Syftet med denna utredning är att ta fram ett underlag för kommunens planering, förenings- och näringsliv, avseende platser för hamnar, marinor och båtuppläggningsplatser. Detta då skärgården är en stor del av Österåkers attraktionskraft.

Programmet syftar till att ge en samlad bild av förutsättningarna för en utveckling av befintliga hamnar och anläggandet av nya hamnar. Programmet kan utgöra underlag för beslut om detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken. Vidare kan programmet vara en plattform för lokala initiativ inom till exempel service- och turismnäringen.

Bakgrund

Arbetet med Båtplatsinventeringen påbörjades genom KS beslut 2008-10-27, § 194.

"Under första halvåret 2009 ska Kommunstyrelsen ta fram ett förslag till miljöprogram för båtlivet i samarbete med berörda organisationer vari olika behov och åtgärder ska definieras."

I samband med att kommunens översiktsplan antogs i KF 2006-05-08, gavs Stadsarkitektkontoret och övriga berörda kontor i uppdrag att ta fram förslag till kust- och skärgårdsplan.

I översiktsplanen redovisas områden som relativt omgående bör bli föremål för fortsatta studier. Bland dessa kan nämnas: "Upprätta kustplan för skärgården och kommunens norra kustzon inklusive lokalisering av hamnar och uppläggningsytor för fritidsbåtar."

Programmets avsnitt om inventerings- och utvecklingsområden har tagits fram såsom en översiktlig utredning avseende lokalisering och utveckling av fritidsbåtshamnar och uppläggningsplatser. Kartan "Naturvärden marina objekt", från delrapport Kustnära naturvärden i Österåkers kommun november 2008, används i programmet.

Mål för kommunens båtpolitik

Det övergripande målet för kommunens båtpolitik ska vara att främja ett hållbart nyttjande av kust och skärgård. Den ska ge förutsättningar för vidare utveckling till ett rikt skärgårdsliv, rekreation och turism. Kommunen ska uppmuntra båtlivet med förutsättning att hänsyn tas till miljön.

Foto Finnhamn

Myndigheter och organisationer

Trafikverket - tidigare Sjöfartsverket

Central myndighet för båtlivet. Sjöfartsverket är ett affärsverk inom transportsektorn och svarar för sjöfartens säkerhet och framkomlighet. Huvudsakligen inriktas verksamheten på handelssjöfarten, men hänsyn tas också till fritidsbåtstrafikens, fiskets och marinens intressen.

Naturvårdsverket

Central miljömyndighet som arbetar långsiktigt och förebyggande för en hållbar samhällsutveckling. Uppdraget är att se till att miljöpolitiska beslut genomförs och större delen av verksamheten riktas till andra myndigheter, kommuner, företag och organisationer.

Håll Sverige rent

Stiftelsen är en opinionsbildande organisation som verkar för att öka miljömedvetenheten i syfte att bidra till en hållbar utveckling. Arbetet bedrivs bl a genom kampanjer och projekt och uppdraget är att påverka människors attityder till nedskräpning.

Skärgårdsstiftelsen

Stiftelsens uppdrag är att hålla skärgården öppen för alla, på stiftelsens ägor, och syftet är att bevara skärgårdens naturvärden, miljö och landskapsbild för kommande generationer. Stiftelsen arbetar för att främja utvecklingen av friluftsliv, kultur, rekreation, turism och en levande skärgård.

Svenska Båtunionen

Organisation som bygger på unions- eller federationsprinciper. Organisationen formas av klubbarna och båtförbunden och dessa anger vad organisationen ska arbeta med. Svenska Båtunionen samarbetar med andra organisationer både nationellt och internationellt och inom norden har man ett samarbete mellan nationella fritidsbåtorganisationer genom Nordiska Båtrådet (NORDBÅT).

Sjöbjörnarna

En ideell långfärdsseglarförening som grundades 1933. Deras hamnät sträcker sig från de östra delarna av Finska viken ända till Skärgårdshavet och Stockholms skärgård. Föreningens främsta syften är att främja långfärdssegling, med ett starkt miljöengagemang speciellt beträffande Östersjön. Sjöbjörnarna vill med sin verksamhet bevara skärgårdsnaturen och havsområdena som en ren, rik och levande miljö.

Båtliv och miljö

Friluftslivet till sjöss omfattar många typer av aktiviteter, allt ifrån ej motordriven aktivitet till yrkesmässig passagerartrafik. De flesta båtägare utgår från en hemmahamn i kommunen eller grannkommunerna och vistas över dagen eller flera dagar i gästhamnar och naturhamnar. Under vistelsen uppstår avfall i form av hushållssopor och toalettavfall. Vidare vill besökarna ha tillgång till dricksvatten, dusch- och tvättmöjligheter. I samband med sjösättning och upptag av båt, sker reparations- och underhållsåtgärder, vilket medför miljöpåverkan på den plats det utförs och bränsle och kemiska produkter hanteras under hela säsongen.

Foto Finnhamn

Båtlivets miljöpåverkan

Att vistas i skärgården, oavsett om det sker med kanot eller med stor motorbåt, kan innebära att känsliga fågelarter, fiskbestånd eller värdefulla naturmiljöer påverkas. Ett antal fågelskyddsområden och naturreservat ger ett skydd för särskilt värdefulla områden.

Buller

Tystnaden och stillheten i skärgården är en stor del av upplevelsen. Buller från motorbåtstrafik kan påverka både djurlivet och verka störande för andra människor som vistas i området. Nyare motorer innebär bättre förbränning och tystare gång, dock finns det fortfarande många äldre båtar och motorer i drift.

Bränsle

Alkylatbensin är ett bättre alternativ som inte är lika giftigt i vattenmiljön som vanlig bensin och även för tvåtaktsolja finns miljöanpassade alternativ. Hantering av bränsle vid båtmackar och i hamnar medför en risk för spill och läckage som kan ge negativa konsekvenser för vattenlevande växter och djur.

Avfall

Större båtar har ofta en hålltank för toalettavfall och mindre båtar med övernattningsmöjlighet kan ha en portabel toatank. Om tömning inte kan ske i hemmahamn eller gästhamnar tvingas båtägaren att tömma orenat avloppsvatten till havs. Utsläppet i havet innebär en snabb tillförsel av näringsämnen som är direkt tillgängligt för t ex alg tillväxt. Det kan också medföra en bakteriepåverkan och nedskräpning av stränder om utsläppet sker för nära land.

I hamnar, såväl hemmahamnen, gästhamnar och välbesökta naturhamnar behövs tillgång till toaletter samt i vissa av dessa möjlighet att sugtömma hålltanken på båten eller att kunna tömma portabel tank. Endast en minoritet av alla fritidsbåtar har någon form av toatank ombord, då detta i praktiken kräver att båten är längre än 8 m. Därför är det viktigt att servicen med sopmajor och torrdass ute i naturhamnarna fortsätter att utvecklas.

För att undvika påväxt av alger och snäckor målas fortfarande de flesta större båtar med båtbottnfärg som hindrar påväxten genom kemiskt eller fysiskt skydd. Vid tvätt i samband med upptagning på hösten spolas växtligheten tillsammans med färgrester av från båtbottnen. Om spolvattnet tillåts rinna tillbaka i sjön medför det påverkan på den plats där många upptagningar sker per år. Sedimenten förorenas långsamt och utsläppet medför ett tillskott av näringsämnen till vattenmiljön.

Under en relativt kort säsong vistas många människor i skärgården, men då avfallsinsamling saknas eller är underdimensionerad uppstår problem med nedskräpning och överfulla avfallsbehållare. Det är framförallt ett trivselproblem men kan också medföra ökning av skadedjur. Avfallet kan också leda till att djur och fåglar skadas.

Föreskrifter och regler för båtlivet och miljön

Av Sjöfartsverkets föreskrifter om mottagning av avfall från fritidsbåtar (SJÖFS 2001:13) framgår att mottagningsanordningar för avfall ska finnas i fritidsbåtshamnar för att tillgodose behovet av avfallslämning från de fritidsbåtar som normalt anlöper hamnen. Det är hamnen som tar ut hamnavgift eller motsvarande generell avgift som är ansvarig för att mottagningsanordningar finns tillgängliga och uppfyller de krav som ställs, i övriga hamnar ansvarar fastighetsägaren för detta. Mottagning ska ske på en ändamålsenlig plats och vara tillräckligt dimensionerad. Hamnansvarig är skyldig att upprätta en avfallshanteringsplan. Det ska finnas en utsedd person som har ansvar för genomförandet av planen.

Avfallshanteringsplan ska beskriva:

- hur hamnens mottagning av avfall från fritidsbåtar går till
- beräknat antal besökande och hemmahörande båtar
- uppskattning av vilka sorters och hur mycket avfall som behöver tas emot
- hur båtägarna informeras och ges möjlighet att påverka mottagningen

För en större hamn finns ofta ordningsregler som handlar om allt från säkerhet till hur avfall och kemiska produkter ska hanteras. Det är de ansvariga i hamnen som måste se till att verksamheten bedrivs så att den inte medför risker för människors hälsa eller miljön och att inte mark eller vatten förorenas.

Miljöbalken

I miljöbalkens 2 kapitel, de sk hänsynsreglerna, finns regler om att den som bedriver en miljöfarlig verksamhet eller vidtar en sådan åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, förhindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Hamnar är normalt inte anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt miljöbalken men ska ändå vidta skyddsåtgärder för att begränsa miljöpåverkan.

Vid valet av plats för verksamhet som ianspråkar mark- eller vattenområde, ska hänsyn tas så att ändamålet uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. En lokaliseringsprövning kan därvid behövas.

Skärgårdsstiftelsens marker är oftast naturreservat och inom naturreservat gäller särskilda bestämmelser för hur man får vistas i området med hänsyn till naturen och andra besökare.

Av "Föreskrifter om avfallshantering i Osteråkers kommun" framgår hur hushållsavfall och därmed jämförligt avfall ska samlas in och hanteras. Kommunens avfallsplan är ett vägledande dokument med mål och aktiviteter för att minska avfallets mängd och farlighet.

Allemansrätten

Allemansrätten är en unik möjlighet att röra oss fritt i naturen. Med rätten följer också krav på hänsyn och varsamhet. Naturvårdsverket sammanfattar allemansrätten i orden "Inte störa - inte förstöra".

I skyddade områden, som nationalparker och naturreservat, finns särskilda bestämmelser för att bevara viktiga natur- och kulturvärden. Bestämmelserna kan innebära att allemansrätten är begränsad, men ibland också att den är utökad.

Miljökrav för större hamnar som har både bryggor och vinteruppläggning

Vid ett tjugotal platser i kommunen tas båtar upp för vinterförvaring. Där sker ofta upptag och sjösättning av båtar under en intensiv höst- och vårperiod. Underhåll av båtar sker i yrkesmässig regi eller av båtägarna själva. Ofta är detta också hemmahamn för ett antal båtägare med bryggplats.

Hamnarna och varven har idag varierande standard, utrustning och anläggningar för sina kunder eller medlemmar. Följande krav bör kunna uppfyllas för att hamnens verksamhet ska kunna sägas vara godtagbar från miljösynpunkt:

1. Spolplatta med slamavskiljare för tvättning av båtbottnen. För känsliga platser eller vid stor belastning bör anläggningen förses med ytterligare reningssteg.
2. Tillräckligt dimensionerat utrymme för uppsamling av farligt avfall. Utrymmet ska vara väl uppmärkt, brandskyddat och låsbart med möjlighet till uppsamling av spill och läckage.
3. Tillräckligt dimensionerat utrymme för mottagning av hushållsavfall.
4. Regler för hur slipdamm, färgrester, bränsle och kemikalier får hanteras för att undvika en successiv markförorening och andra risker.
5. Lätt tillgänglig mottagning av toalettavfall med sug för tömning av tank och utslagsvask för portabel behållare.
6. Dricksvatten av god kvalitet och toaletter med handtvätt.

Avfallshantering

Grundtanken i all avfallsmottagning bör vara att en god service minskar sannolikheten för att avfallet hamnar i naturen. En fritidsbåtshamn ska ta emot avfall från de fritidsbåtar som använder hamnen. Behovet av att lämna avfall ska styra omfattningen och utformningen på mottagningsanordningarna. Den som ägnar sig åt fritidsbåtsaktiviteter ska på ett enkelt sätt kunna lämna ifrån sig avfall. Eftersom vi är vana vid att sortera avfall i andra sammanhang är det naturligt att hamnarna även ska kunna ta emot sorterat avfall. Insamling och sortering av avfall bör följa de principer som tillämpas i kommunen.

Toalettavfall

Större hamnar ska kunna erbjuda sugtömning av fast hålltank samt utslagsvask för tömning av portabel tank. För detta krävs en suganordning samt att det finns en godkänd avloppsanläggning som är tillräckligt dimensionerad för de mängder som kan uppkomma.

Farligt avfall

Farligt avfall ska förvaras på ett säkert sätt i avvaktan på transport. Endast transportörer med tillstånd får hämta avfallet för transport till godkänd mottagare. Exempel på farligt avfall som normalt kan uppkomma i en hamn är spillolja, oljeblandat material, lösningsmedel, färgrester, glykol, motorbatterier, småbatterier och elavfall.

Foto avfallshantering

Nulägesbeskrivning av hamnarnas miljöåtgärder

Farligt avfall

De flesta hamnar i kommunen där upptagning och underhåll av båtar sker har en bra hantering av farligt avfall. Kommunen står i vissa fall för en del av kostnaden för det farliga avfall som uppkommer. Hamnarna ska vara tydliga med vilka regler som gäller för avfallshanteringen i hamnen – vad som är farligt avfall, var det kan lämnas osv. Det ska finnas utrymme och tillräckliga volymer för att ta emot avfallet t ex under vår och höst när de flesta utför sitt underhåll.

Båtbottentvätt

Endast två hamnar i kommunen har spolplatta för upptagning av båtar där avspolning kan ske med rening av tvättvattnet. Vid båtbottentvätt frigörs färgrester och organiska material, alger och snäckor som om det får rinna tillbaka i sjön medför en risk för påverkan av vattenmiljön och långsam förgiftning av sedimenten. Genom att anlägga en tät betongplatta med sandfång och avledning av vattnet till slamavskiljning kan de mesta föroreningarna fångas upp. I vissa fall är det även motiverat att ha en kompletterande rening med sandfilter, textilfilter och kolfilter för att kunna rena de minsta partiklarna. Här krävs utbyggnad på befintliga anläggningar och att nya hamnar planerar för detta som ett grundkrav.

Hushållsavfall

Mottagningen av hushållsavfall i våra hamnar fungerar på lite olika sätt. Vissa hamnar hänvisar besökare till en sopmaja (t ex Skeppsdal, Nykvarn, Dyvik, Klintsundet), medan andra hamnar har ordnat med en egen container på hamnområdet. Ansvariga i hamnarna har framfört att det förekommer problem med dumpning av t ex grovavfall, byggavfall, elektronik och hushållsavfall från boende ute på öar. För att undvika nedskräpning och överfulla behållare måste ansvariga i hamnen efter erfarenhet beställa behållare som är tillräckligt dimensionerad för den belastning som förekommer under högsäsong.

Toalettavfall

Mottagning av toalettavfall med sugtömning av fast båttank sker idag på fyra platser (Svinninge, Finnhamn, Linanäs och Nässlingen). I övriga hamnar kan det finnas möjlighet till tömning av bärbar toalettank. Här krävs en utbyggnad så att det i varje större hamn kan finnas en möjlighet att tömma sin toatank till en reningsanläggning. Idag tvingas båtägare att tömma sin tank orenat ut i havet, vilket medför en belastning av näringsämnen och spridning av bakterier. Endast en minoritet av alla fritidsbåtar har någon form av toalett ombord och det är mycket viktigt att servicen med sopmajor och torrdass ute i naturhamnarna fortsätter att utvecklas.

Kemiska produkter

På de varv som yrkesmässigt utför motorservice och målningsarbeten har man större möjligheter att vidta skyddsåtgärder och minska riskerna vid hanteringen. På båtklubbar, där båtägarna i stor utsträckning själva utför jobbet, är det viktigt med tydliga regler för att minska riskerna. Glykohantering sker ofta utan uppsamling och med utsläpp till vattnet eller marken.

Ansvar och krav

Miljö- och hälsoskyddsenheten har ett tillsynsansvar över verksamheten i hamnarna och över avfallshanteringen generellt. Det kommer att ställas krav på spolplatta för samtliga hamnar som har fler än 50 vinterplatser och andra kustkommuner arbetar på liknande sätt. I samband med prövning av utökad verksamhet i befintliga hamnar kan krav ställas på t ex sugtömning och förbättrad avfallshantering.

Foto avfallshantering

Anläggande av ny hamn

Foto båtplats

För etablering av en ny hamn krävs bygglov och strandskyddsdispens och i vissa fall detaljplan. I samband med detaljplaneläggning kan en MKB tas fram och miljöeffekter på land, i stranden och i vattenmiljön kan beskrivas. Risken för förorening av mark och sediment, buller från båttrafiken, hantering av bränsle och kemikalier, läckage av näringsämnen från båttvätt och hantering av toalettavfall ska beskrivas. En MKB bör ha ett vidare perspektiv på hur hamnen påverkar närområdet t ex med avseende på vattenkvaliteten i området, risk för grumling och störning av känsliga vattenmiljöer mm.

Anläggandet innebär ofta en sådan påverkan på vattenmiljön att en anmälan eller tillstånd till vattenverksamhet måste sökas hos länsstyrelsen respektive miljödomstolen. Härvid bedöms påverkan på vattenmiljön för den åtgärd som ansökan omfattar.

I samband med ansökan om strandskyddsdispens ska en bedömning om påverkan på vattenmiljön göras varvid alla aspekter enligt miljöbalkens 7:e kapitel ska prövas.

För ett hållbart nyttjande av skärgården ska de regler som gäller för t ex muddring och bryggbyggen följas. Portalparagraferna i miljöbalken och plan- och bygglagen uttrycker detta på ett tydligt sätt:

”Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl”. (MB)

”Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”. (PBL)

För att kunna bedöma om den aktuella ny- eller ombyggnaden överensstämmer med de krav som ställs kan en genomgång av följande punkter på sid 15-16 vara till hjälp.

Underlagsmaterial

- Båtplatsinventering
- Översiktsplanen av vilken kan utläsas bl a riksintressen och regionala intressen
- Eventuell detaljplan eller planprogram
- De fem underlagen till den kommande grönplanen - Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker (mars-07), Kulturmiljö (juli-09), Vattenprogram - Sjöar och vattendrag (juli-09), Kustnära naturvärden i Österåkers kommun (nov-08), Rekreation (juli-09)

Vad som kan behövas:

- Detaljplan med behovsbedömning och eventuell MKB
- Bygglov
- Strandskyddsdispens
- Anmälan om eller tillstånd till vattenverksamhet vad avser arbete i vatten såsom muddring, utfyllnad etc
- Tillstånd eller anmälan till avloppsanläggning
- Registrering/ anmälan av dricksvattenanläggning
- Väganslutningar ska uppfylla gällande krav på säkerhet och bärighet
- P-platser
- Utrymme för avfallshanteringen ska vara tillräcklig och hämtningsfordonen ska lätt kunna hämta avfall. Avfallslagen är hushållsavfall inkl farligt avfall och toalettavfall. Källsortering bör möjliggöras
- Y-bommar minskar störningen på bottenlevande organismer
- Vatten och avlopp (dricksvatten, toaletter, dusch) ska anordnas i erforderlig omfattning
- Duschmöjligheter efterfrågas alltmer
- Elförsörjning för uppläggning och bryggor

Foto Finnhamn

- Eventuell mottagning av hålltanksam
- Ett skyddsavstånd till bostäder för att skydda de närboende från framförallt ljudstörningar, damm och lukt, men även ljus från eventuell belysning av bryggor och uppläggningsplatser. Trafikbuller från transporter till och från anläggningen bör uppmärksammas
- Spolplatta med avskiljningsbrunn bör anordnas vid upptagningsplatser
- Båttvätt som service som komplement till spolplatta
- Eventuell båtramp för sjösättning av båtar
- Eventuella byggnader t ex mastskjul
- Anläggningen bör vara anpassad för funktionshindrade
- Avskärande dike vid uppläggningsplats för att förhindra att dagvatten förorenas av ämnen på platsen
- Belysning i erforderlig omfattning för att området skall vara tryggt

För varje projekt bör konsekvenserna beskrivas avseende:

- Vattenmiljö
- Naturmiljö och rekreation
- Boendemiljö - ljud
- Boendemiljö - luft
- Klimat och landhöjning

Begreppsförklaring

Båtliv -	en sammanfattande benämning på de frågor och aktiviteter, som har direkt samband med eller till väsentlig del baseras på och förutsätter utnyttjandet av någon slags fritidsbåt.
Båtplats -	sammanfattande benämning på förtöjningsplats och uppläggningsplats.
Båtramp -	en ramp för att underlätta sjösättning av båtar. Det finns träramper och ramper med stålspons på underlag och hårdgjorda ramper.
Fritidsbåts - hamn	en plats eller geografiskt område som inrättats för att ge service till fritidsbåtar, dock inte små bryggor och enkla förtöjningsplatser. Exempel på fritidsbåtshamn är klubbhamnar, gästhamnar, marinor och allmänna hamnar som tar emot fritidsbåtar. Naturhamnar och uthamnar/ klubbholmar som har karaktären av enkla förtöjningsplatser faller utanför begreppet fritidsbåtshamn.
Gästhamn -	en fritidsbåtshamn inriktad på att tillhandahålla förtöjningsplatser och annan service till gästbåtar. En bryggplats som hyrs ut tillfälligt. Här krävs i första hand en tillräckligt dimensionerad avfallsmottagning och mottagning för toalettavfall, hygienutrymmen och tillgång till dricksvatten.
Hemmahamn -	en hamn där båtupptagning, service och avfallshantering finns att tillgå. Kan vara klubbhamn, marina eller privat brygga.
Hålltank -	septiktank, behållare för uppsamling av toalettavfall.
Klubbhamn -	en fritidsbåtshamn som sköts av en båtklubb och som huvudsakligen tillhandahåller förtöjningsplatser och annan service till medlemmarnas båtar. Ofta ligger en uppläggningsplats i direkt anslutning till hamnen. Kan vara klubbens hemmahamn eller naturhamn. Vissa klubbhamnar erbjuder också gästplatser.
Marina -	en fritidsbåtshamn som kommersiellt tillhandahåller förtöjningsplatser och annan service till båtar. Kombinerar ofta med varvsservice.
Miljöstation -	i detta sammanhang en obemannad mottagningsanläggning i en fritidsbåtshamn bestående av ett antal uppsamlingskärl för både farligt avfall och vanliga sopor.

- Mottagnings - anordning - anordning som är avsedd att ta emot avfall för vidare omhändertagande. För toalettavfall används två skilda principer. Den ena innebär en pump med slangledning för sugtömning och den andra en utslagsvask där innehållet i transportabla tankar kan tömmas ut. För sorterat material, farligt avfall och hushållssopor används en mängd olika typer av behållare.
- Naturhamn - en för vind och vågor skyddad vik på en skärgårdsö, där båtar kan förtöja. Ibland finns anlagda bryggor och oftast finns sop- och latrinhantering. Viss service trots naturhamn.
- Sugtömning - att med undertryck från mottagningsanordning i land suga toalettavfall ur båtens hålltank. Sugtömningsapparater kan vara fasta eller transportabla. Toalettavfallet kan gå direkt in i avloppsnät eller förvaras i tank för tömning med slamsugningsbil eller båt.
- Uppläggnings - område för förvaring av båtar på land, företrädesvis vintertid.
plats

Foto segelbåtar

Anläggningar för fritidsbåtar inom Österåkers kommun

Nulägesbeskrivning och möjlig utveckling för fritidsbåtshamnar

Österåker är en av de kommuner i Sverige som har störst tillgång till skärgård med öar och vattenområden, som utgör en mycket värdefull resurs för båtturet friluftsliv och turism. Dessa verksamheter är en viktig del av skärgårdens ekonomi. De tusentals fritidsbåtar som varje sommar rör sig i skärgården kommer till mycket stor del från andra områden, i växande omfattning också från länder utanför Norden.

Österåker har idag ca 39.000 invånare och växer enligt prognoser till ca 43.000 invånare om 10 år. Antalet fritids-hushåll är ca 5000, och man räknar med ca 3 personer/ hushåll. Det totala antalet hamnplatser är ca 8.000 inom kommunen. Många av dessa är platser vid enskilda bryggor för små båtar (4-6 meter) som används för lokala transporter till och från sommarstugor samt mellan öarna. Till detta kommer ett litet antal rena gästplatser samt besöksplatser vid sjömackar, handelsplatser och sjökrogar. De båtar som ligger i kommersiella marinor eller båtklubbar är i många fall större och fordrar tyngre hamnanläggningar, vanligen i form av pontonbryggor. Totala antalet båtar i sådana större anläggningar inom kommunen är idag ca 4.200, alltså ungefär hälften av samtliga. Ca 3.100 av dessa är vid kommersiella anläggningar. Lågt räknat kostar en båtplats i en marina sommartid 5.000 kr. Enbart detta innebär en omsättning på ca 15 Mkr/år. Lägg därtill lika mycket för vinterförvaring och minst lika mycket för service och inköp i företag inom kommunen. Den del av det rörliga friluftslivet som kallas båtlivet omsätter totalt kanske 50-60 Mkr/år inom Österåkers kommun.

Österåker har som målsättning att vara en attraktiv skärgårdskommun med stora möjligheter till ett aktivt friluftsliv. Båtlivet är en stor del av detta. Detta märks också på att de som flyttar till Österåker ofta söker en båtplats. Historiskt sett har ca 1/3 av de inflyttade hushållen sökt en båtplats, därtill kommer efterfrågan från hela storstadsregionen. De utgör idag en stor del av de kommersiella marinornas kundkrets. En rimlig bedömning är därför att 150-200 nya båtplatser per år behöver tillkomma under ett antal år framöver.

De många småbåtarna tas vintertid oftast upp på hemmatomten eller vid skärgårdshuset. De är lätta att hantera och inte så utrymmeskrävande. Dimensionerande för behovet av uppläggningsområden är de större fritidsbåtarna, som också kräver maskinell utrustning för sin hantering.

Båtplatser

Följande sidor beskriver kortfattat nuläget beträffande fritidsbåtshamnar inom kommunen och omfattar antalet båtplatser i vatten och på land samt en teoretisk, översiktligt beräknad utbyggnadsmöjlighet. Där inte annat anges, omfattar angivna utbyggnadsmöjligheter såväl bryggplats som uppläggningsplats. Utredningens översiktlighet understryks och det måste betonas att ingen hänsyn har tagits till befintliga markägförhållanden. En grundläggande förutsättning för en utbyggnad av en befintlig eller ny hamnanläggning förutsätter således de berörda markägarnas godkännande.

Utredningen har ej heller analyserat naturskydd eller miljökonsekvenser. De utbyggnadsmöjligheter som redovisas grundar sig således på rent tekniska förutsättningar som ytbehov, vindförhållanden, vattendjup och tillgänglighet.

I varje enskilt fall krävs ytterligare utredning för att uppnå långsiktigt hållbar utveckling.

Båtplatsinventeringen visar på utbyggnadsmöjligheter om ytterligare ca 2.300 båtplatser, förutsatt att dessa uppfyller riktlinjer som gagnar miljö och friluftsliv. Även platser som ej omnämnts kan naturligtvis bli aktuella. Utredningen nämner 29 inventerade platser, varav 4 är helt nya platser med förutsättningar för omfattande hamnverksamhet. Dessa 4 platser redovisas på sidorna 40-43 och nya båtplatser och uppläggningsplatser är översiktligt utmarkerade med ringar. Följande sidor med namngivna platser är exempel på hamnar och även andra ej omnämnda platser kan ha utvecklingsmöjligheter.

Översikten börjar på fastlandet vid Säbyviken, går vidare åt öster och nordost upp till Horsviken, därefter på Ljusterö från Östra Lagnö via Klintsundet och vidare söderut till Kålviken, samt avslutas vid Linanäs. I denna del av nulägesbeskrivningen redovisas inte det stora antalet bryggor, som ligger på enskild mark eller i mindre anläggningar. Hamnarnas läge visas på flygbilder, i vissa fall kompletterade med bilder tagna på plats.

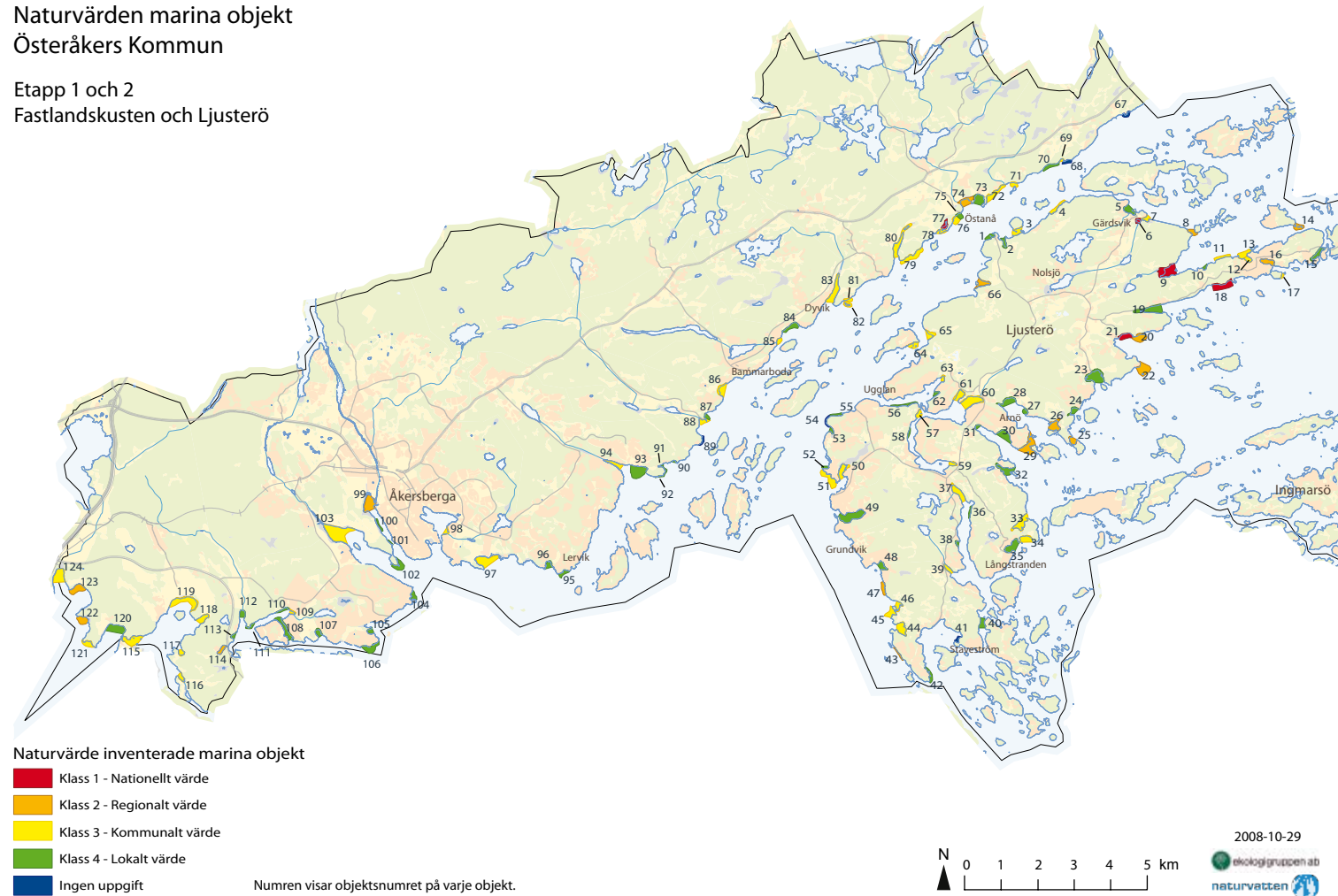
Bryggplatser på Ingmarsö, Husarö och andra mindre öar inom kommunen uppskattas till ca 400. Även dessa har sammanräknats på flygbilder och noggrannare än så redovisas inte bryggplatserna i denna utredning. Bryggplatser med tillhörande service samt båtbyggeri är dock viktiga för dessa öar, särskilt på Ingmarsö, och därmed också för kommunen.

I dagsläget har kommunen ej tagit ställning till om föreslagna hamnar är lämpliga eller ej för expansion, utan bedömer att varje hamn bör prövas enskilt vid eventuell ansökan om utveckling.

På sidorna 21-22 redovisas beskrivna hamnlägen i relation till inventerade marina naturvärden.

Naturvärden marina objekt
Österåkers Kommun

Ettap 1 och 2
Fastlandskusten och Ljusterö

Källa: Kustnära naturvärden i Österåkers kommun 2008

Inventerings- och utvecklingsområden

Orienteringskarta

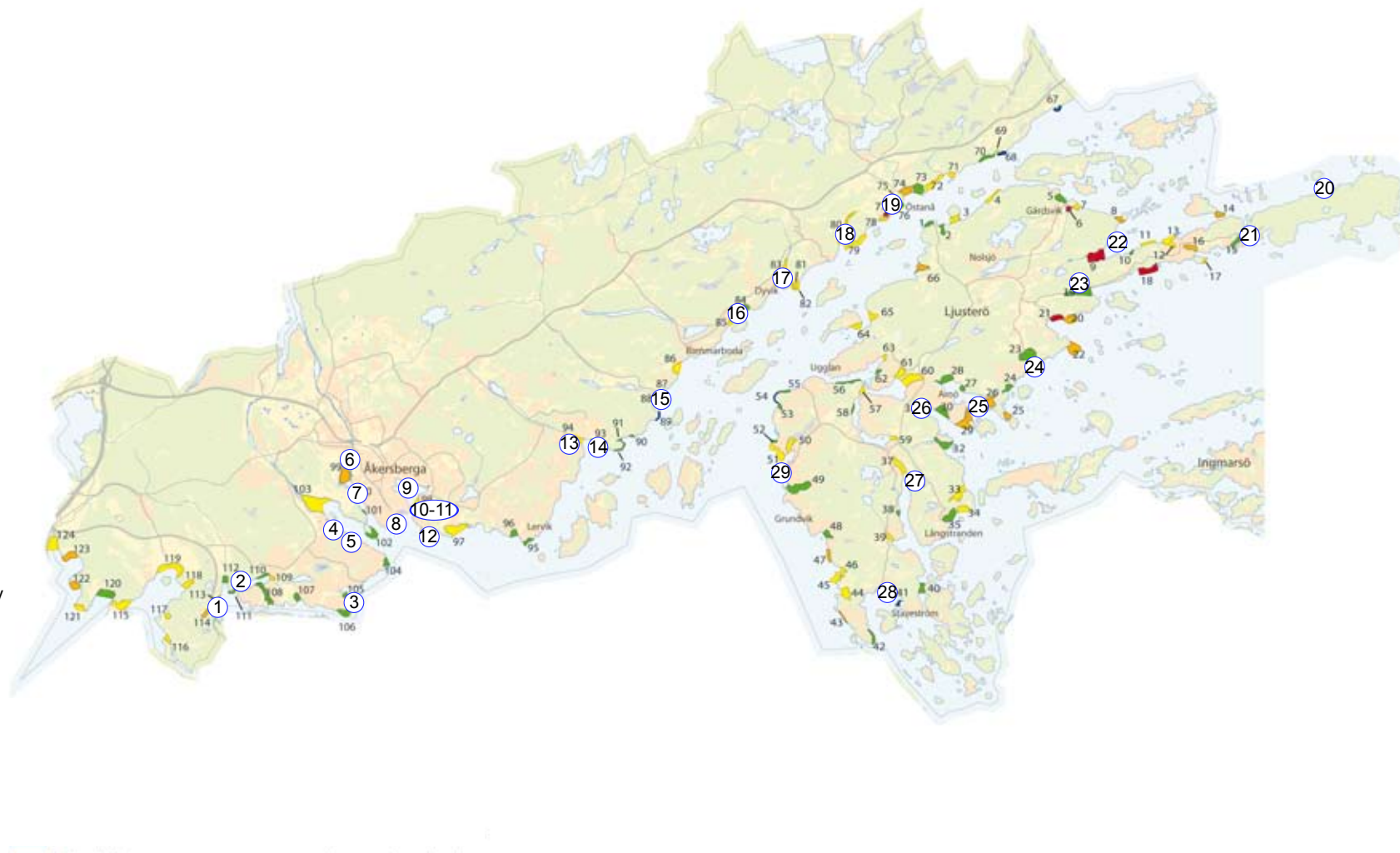
(x) Inventerings- och utvecklingsområden

Fastland

1. Säbyvikens Marina
2. Norsundet
3. Björnhammarvarvet
4. Svinninge Marina
5. Svinninge Båtklubb
6. Åkers kanal
7. Trälhavets båtklubb
8. Lindholmsviken
9. Sätterfjärden
10. Österskärs Villaägareförening
11. Österskärs varv
12. Malmviken Kungsbacken
13. Isättravik
14. Skärgårdsstads marina
15. Skeppsdals hamn
16. Nykvarns marina
17. Dyviks varv
18. Horsviken
19. Östanå

Ljusterö

20. Östra Lagnö Båtbyggeri och varv
21. Klintsundet
22. Bössarviken
23. Sillviken
24. Åsättrafladen
25. Amöfjärden
26. Norrviken
27. Ramsmora
28. Kålviken
29. Linanäs

Källa: Kustnära naturvärden i Österåkers kommun 2008, med tillägg Östra Lagnö

Foto Säbyvikens Marina

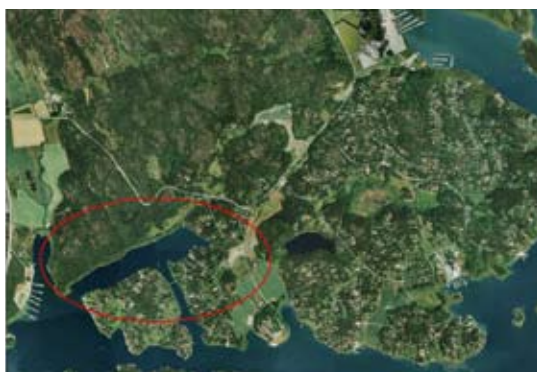
Ortofoto Säbyvikens Marina

① Säbyvikens Marina

En kommersiell marina belägen i Säbyvikens västra del, med mycket väl skyddat hamnläge och lång anlöpning förbi Svinningelandet och Svavelsö. I hamnen ligger idag ca 350 båtar och vintertid tar man upp lika många båtar på land. Utbyggnad planeras till ca 500 platser.

Föreslagen framtid

I detta skyddade hamnläge finns utrymme för åtminstone tre längre och fem kortare pontonbryggor, vilket innebär plats för ca 350 nya båtplatser (3 st à 50 och 5 st à 40 båtar). För vinteruppläggning finns markutrymme vid vikens inre ände och genom denna placering kan även långa marktransporter av båt undvikas. Viken är djup och några egentliga bottenarbeten torde inte behövas.

Orienteringsfoto Norsundet

Ortofoto Norsundet

② Norsundet

En väl skyddad vik norr om Svavelsö, som har diskuterats som fritidsbåthamn.

Föreslagen framtid

Viken har dock begränsade möjligheter till utveckling. Vikens inre del är ganska grund och viken är redan utnyttjad som båthamn med bryggor tillhörande fastigheterna på Svavelsö och Svinningelandet. Vikens inre norra del har även diskuterats som allmänt bad och ligger intill Natura 2000-område.

Foto Björnhammarvarvet AB

Ortofoto Björnhammarvarvet AB

③ Björnhammarvarvet

En kommersiell marina och serviceanläggning på Svinningelandets sydsida, belägen vid Svartgarnsviken. Man har idag ca 200 båtplatser i hamnen och man tar upp ca 225 båtar på land över vintern.

Föreslagen framtid

I dagsläget disponeras inte mer mark för utvidgning av hamnverksamheten men det utesluter inte heller att helt andra slags lösningar kan öppna för utvecklingsmöjligheter i framtiden.

Foto Svinninge Marina

Ortofoto Svinninge Marina

④ Svinninge Marina

En av Storstockholms större kommersiella anläggningar för fritidsbåtlivet med omfattande teknisk serviceverksamhet, är belägen mellan Täljöviken och Svinningeviken. I hamnen ligger ca 1.200 båtar och på land hanteras ca 700 båtar.

Föreslagen framtid

Inåt Täljöviken skulle ytterligare fem långa pontonbryggor kunna anläggas, vilket skulle ge ca 500 nya hamnplatser, men detta fordrar omfattande muddringsarbeten och utökat vattenareal. Idag disponeras mark för viss ökad uppläggning, men inte för en ökning med 500 båtar. Söder om befintlig marina finns markområde för fler uppläggingsplatser, men för ytterligare bryggor är det begränsade möjligheter. En utbyggnad av båtplatser kan innebära påtagliga miljökonflikter.

Foto Åkers Kanal

Ortofoto Svinninge Båtklubb

5 Svinninge Båtklubb

Båtklubben är belägen intill Svinningeviken och hanterar båtar tillhörande boende inom Svinninge tomtområde. I hamnen ligger idag ca 200 båtar.

Föreslagen framtid

Den pågående detaljplaneringen av Svinninge med ökat permanent boende medför sannolikt ökat tryck på Svinninge båtklubb. Väster om befintlig båtklubb finns markområde för fler uppläggningsplatser, men på grund av det fysiska utrymmet är det begränsade möjligheter för ytterligare bryggor.

Foto Åkers Kanal

Ortofoto Åkers Kanal

6 Åkers Kanal

Längs kanalen och vid en brygganläggning alldeles utanför kanalens mynning (Tuna Norra) har Åkers Kanal AB för närvarande ca 530 bryggplatser. Något särskilt uppläggningsområde disponeras inte för dessa båtar. En del tillhör TBK och läggs upp inom området i anslutning till kanalen.

Föreslagen framtid

Placering och utformning av framtida bryggor och uppläggningsplatser studeras för närvarande i pågående planarbete för Västra Kanalstaden och anläggandet av Östra Kanalstaden kan medföra konsekvenser för bryggplatser tillhörande Åkers Kanal AB.

Foto Trälhavets Båtklubb

Orienteringsfoto Trälhavets Båtklubb

Foto Trälhavets Båtklubb

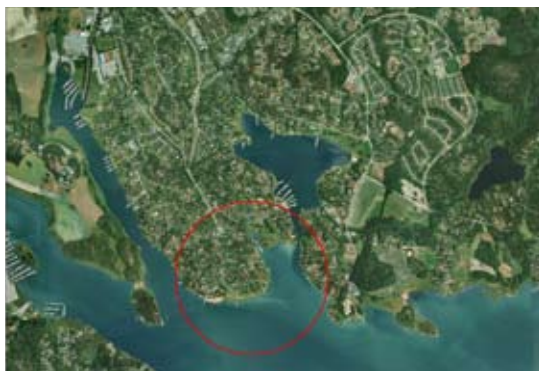
Ortofoto Trälhavets Båtklubb

7 Trälhavets Båtklubb

En av Sveriges största båtklubbar. Klubben har hamnanläggningar dels i Tunavikens inre del (Kalkviken), dels vid vikens östra strand intill Tuna Säteri (Tuna Södra) och dels i Sätterfjärden intill Österskärs Varv. Totalt ligger ca 675 båtar i dessa hamnar och på varvsområdet norr om Tunaviken tas ca 680 båtar upp vintertid. Nuvarande varvsplatser på Kungsängen skall utrymmas inom något år.

Föreslagen framtid

En utbyggnad skulle kunna ge som mest ca 200 platser. Detta förutsätter justeringar av läget på de nuvarande bryggorna och utförande av muddringsarbeten. Placering och utformning av TBKs framtida bryggor och uppläggningsplatser studeras för närvarande i pågående planarbete för Västra Kanalstaden.

Orienteringsfoto Lindholmsviken

Ortofoto Lindholmsviken

⑧ och ⑨ Enskilda bryggor runt Österskär, Lindholmsviken och Sätterfjärden

Ett stort antal bryggplatser finns runt Österskärshalvön, i Lindholmsviken, runt stränderna i Sätterfjärden och ut till Margretelundsbadet. En del av dessa är gemensamma anläggningar av tomtföreningar mm och antalet uppgår till ca 400 st. Vintertid läggs de flesta av dessa båtar upp hemma på tomten och vissa läggs upp vid TBK.

Enskilda bryggor Margretelund, Östanå

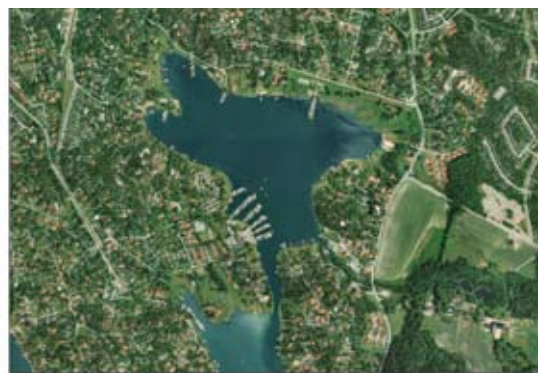
En översiktlig sammanräkning från olika bildkällor ger ca 700 båtplatser längs fastlandskusten på denna sträcka.

Föreslagen framtid

Denna utredning föreslår inga större framtida förändringar för enskilda bryggor.

Foto Sätterfjärden

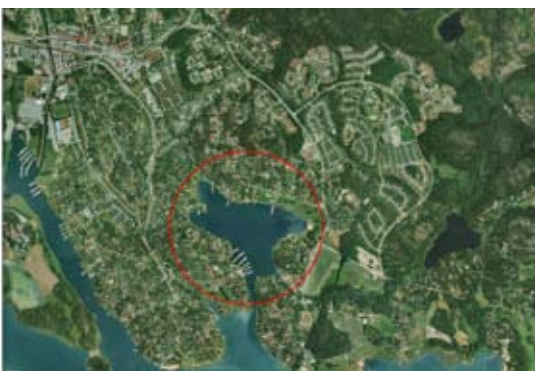
Ortofoto Sätterfjärden

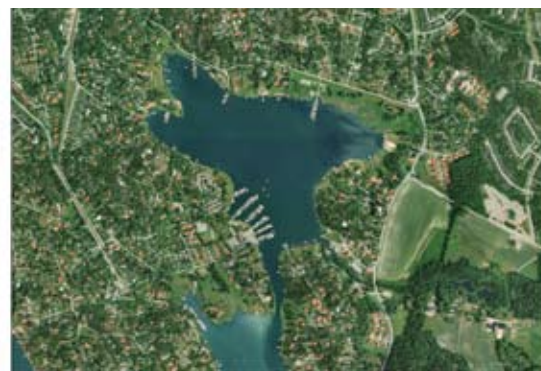
Orienteringsfoto Lindholmsviken

Ortofoto Österskärs Villaägareförening, Lindholmsviken

Orienteringsfoto Sätterfjärden

Ortofoto Österskärs Varv

10 Österskärs Villaägareförening

Föreningen disponerar sedan gammalt ett antal bryggor runt Österskärs, i Lindholmsviken samt (i samverkan med TBK) i Sätterfjärden. Totalt rör det sig om ca 170 båtplatser. Många av dessa båtar läggs upp hemma på tomten vintertid, och vissa läggs upp vid TBK.

Föreslagen framtid

Begränsade möjligheter till utökning av båtplatser.

Perstorp

Bostadsrättsföreningen har en pontonbrygga med ca 45 platser för sina medlemmar.

Föreslagen framtid

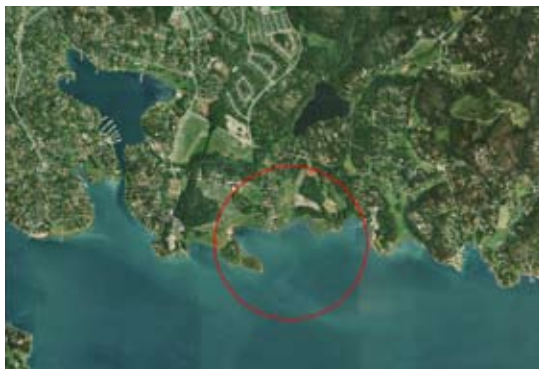
Viss utbyggnad är möjlig genom att anlägga ytterligare en pontonbrygga, men det är begränsad möjlighet till egen upplägningsplats.

11 Österskärs Varv

Ett sedan länge etablerat servicevarv och marina i Sätterfjärden, intill TBKs och ÖVFs bryggor. Marinan har ca 120 bryggplatser och tar upp ca 100 båtar vintertid.

Föreslagen framtid

I dagsläget disponeras inte mer mark för utvidgning av hamnverksamheten men det utesluter inte heller att helt andra slags lösningar kan öppna för utvecklingsmöjligheter i framtiden.

Orienteringsfoto Malmviken

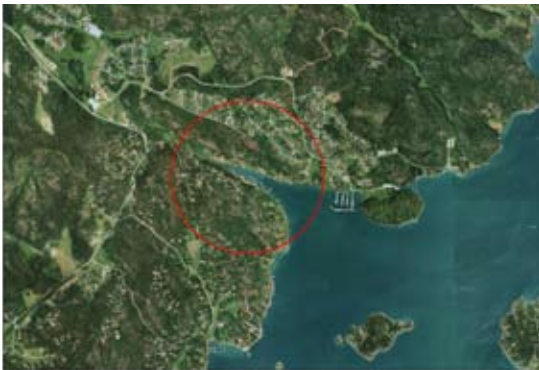
Ortofoto Malmviken, Kungsbacken

12 Malmviken

Denna mycket öppna vik är belägen öster om Margretelunds reningsverk. Viken och stranden österut från denna har någon gång tagits upp som ett tänkbart område för en större båthamn. Dock saknas bra tillfartsväg till viken, som är vidöppen för alla vindar från ost till sydväst, och sjön går hög vid hårda vindar från dessa håll. Viken är dessutom grund, särskilt vid den östra stranden.

Föreslagen framtid

Begränsade möjligheter till utvidgning av båtplatser och anläggande av hamnverksamhet.

Orienteringsfoto Isättravik

Ortofoto Isättravik

13 Isättravik

I denna någorlunda skyddade vik finns idag ett antal spridda bryggor med båtplatser.

Föreslagen framtid

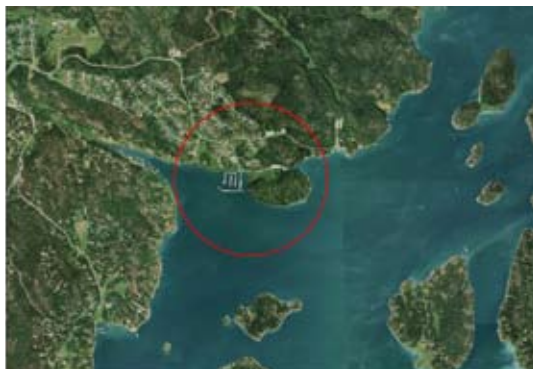
Utmed vikens yttre södra strand finns utrymme för åtminstone fem bryggor. Den yttersta pontonen måste vara av en tung, vågbrytande typ och bör utformas längre än de fyra inre. Med 30 platser vid den yttre pontonens skyddade insida och 30-40 platser (båda sidorna) vid de fyra inre erhålles totalt ca 200 platser, vilka då också ersätter de befintliga bryggorna och ger ett nettotillskott på ca 150 platser. Bottenförhållandena är lämpliga, dock behövs möjligen mindre bottenjusteringar.

Foto Isättravik

Foto Isättravik

Orienteringsfoto Skärgårdsstads Marina

Ortofoto Skärgårdsstads Marina

14 Skärgårdsstads Marina

Den näst största båtklubben i kommunen och har ca 350 platser i en hamnsamfällighet, och kan lägga upp ungefär lika många på utrymmen intill det lokala reningsverket samt på ett markområde bortom detta. Det är efterfrågan på båtplatser och hamnsamfälligheten vill kunna bygga ut inåt Isättraviken.

Föreslagen framtid

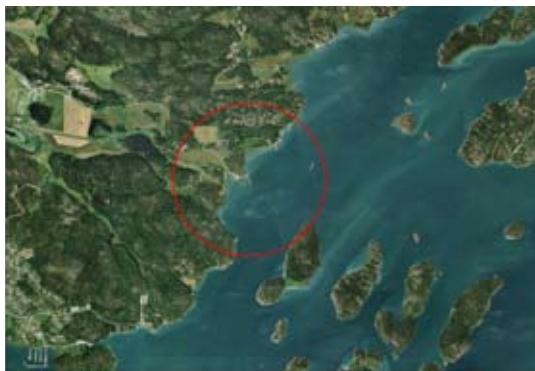
Innanför nuvarande anläggning finns strandutrymme för ytterligare fem pontonbryggor med 60 platser vardera. Den vågbrytande yttre pontonen måste då också förlängas i motsvarande grad, vilket ger ca 60 platser, totalt 360 nya hamnplatser. Muddringsarbeten behöver utföras. Det går sannolikt att utöka uppläggningsområden, dels utmed vägen till reningsverket, dels inom det bortre uppläggningsområdet. Båtklubben har uttalat ett intresse av att kunna bygga ut. Utvidgning förutsätter att överenskommelser härmed träffas med berörda fastighetsägare.

Foto Skärgårdsstads Marina

Foto Skärgårdsstads Marina

Orienteringsfoto Skeppsals Hamn

Ortofoto Skeppsals Hamn

15 Skeppsals Hamn

Skeppsalsvägen slutar vid en lastbrygga för skärgårdstrafiken, och intill denna finns en hamn som främst betjänar de boende på öarna i leden, som kör bil till Skeppsalsdal och därifrån tar sin egen båt ut till ön. Hamnen med intilliggande mindre bryggor har ca 125 platser och en utlagd bottenfast stenpir skyddar hamnen från farledens svallvågor.

Föreslagen framtid

I den yttre delen går vind och sjö in med stor kraft vid hårda vindar. Ytterligare en bottenfast vågbrytande pir (stenfyllnad), likvärdig befintlig, skulle skapa förutsättningar för ytterligare båtplatser och en utprickad led runt vågbrytaren skulle underlätta in- och utsegling. Utvidgning förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Foto Skeppsals Hamn

Foto Skeppsals Hamn

Foto Dyvik

Ortofoto Nykvarns Marina

16 Nykvarns Marina

Innanför Nykvarnsholme ligger en marina med servicevarv, som har ca 120 bryggplatser. På varvet torrsätts ca 100 båtar och en utbyggnad av hamnen planeras.

Föreslagen framtid

I skyddat läge innanför Nykvarnsholme finns utrymme för ytterligare två pontonbryggor samt förlängning av de nuvarande. Marinan har uttalat intresse av att bygga ut. Totalt bör ca 100 bryggplatser kunna tillkomma utan att muddringsarbeten behöver göras, då viken är ganska djup. Utrymme kan sannolikt göras för flera båtar på land, söder om det nuvarande.

Foto Dyvik

Ortofoto Dyviks varv och Marina

17 Dyviks Varv och Marina

Det förutvarande Dyviks Bruk tillverkar fritidsbåtar samt driver varv och marina. Man har 250 bryggplatser och tar upp ca 300 båtar vintertid.

Föreslagen framtid

Man disponerar idag inte mera strand och mark för att bygga ut hamnen, men däremot mark för att öka upptagningen på land. Rent tekniskt finns utrymme för ytterligare 50-70 båtplatser vid korta bryggor längre inåt Dyviken, vilket dock fordrar muddringsarbeten. Marinan har uttalat intresse för utvidgning av verksamheten och föreslagit områden för såväl uppläggning som bryggplatser, men detta förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Orienteringsfoto Horsviken

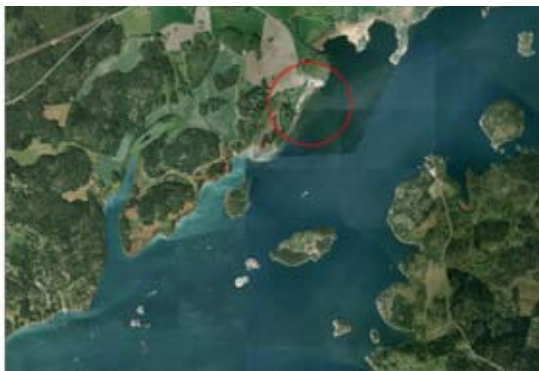
Ortofoto Horsviken

18 Horsviken

Något längre upp utefter kusten ligger Horsviken, vilken i en utredning från Länsstyrelsen på 1970-talet föreslogs som en "regional fritidsbåtshamn".

Föreslagen framtid

Det finns inte någon bra tillfartsväg och viken är mycket grund i den inre delen. Utmed vikens yttre strand finns utrymme för bryggor, men den yttre delen är utsatt för vind, sjö och svall från farleden och det krävs en bottenfast vågbrytande pir (stenfyllnad) för att möjliggöra bryggplatser.

Orienteringsfoto Östanå

Ortofoto Östanå färjeläge och Sågviken

19 Östanå

Färjeläget vid Östanå för Vägverkets färjor till Ljusterö utgör idag även en anöringsplats för Vaxholmstrafik och privatbåtar. Norr om färjeläget utgör Sågviken en tidigare hamn för fraktskutor.

Föreslagen framtid

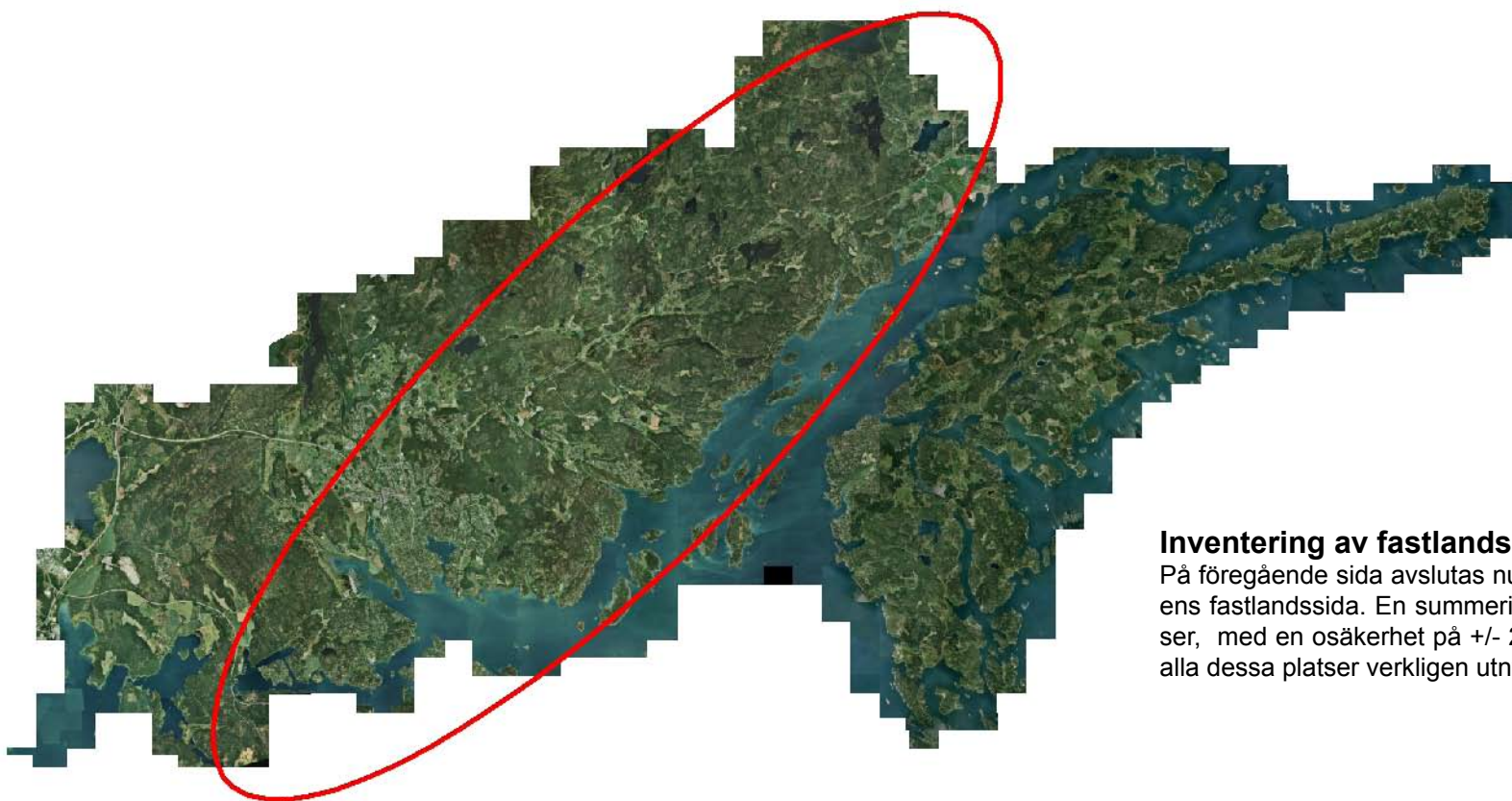
Söder om Östanå färjeläge är utveckling av hamnverksamhet möjlig då fysiskt utrymme finns, men läget är mycket utsatt och det krävs en rejäl vågbrytningsanläggning. Sågvikens inre del har utrymme för hamnverksamhet men även här krävs en bottenfast vågbrytande pir (stenfyllnad) för att möjliggöra bryggplatser. För båda nämnda platser förutsätts att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Foto Östanå

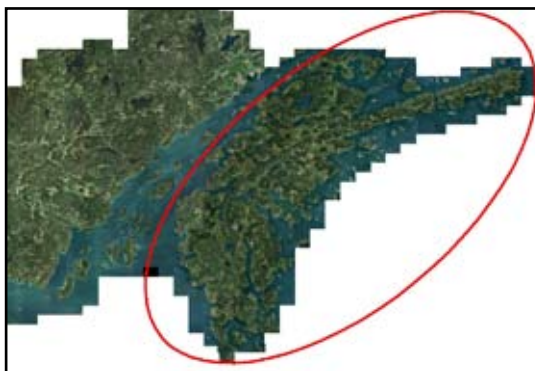
Foto Sågviken

Inventering av fastlandskusten

På föregående sida avslutas nulägesbeskrivningen på kommunens fastlandssida. En summering hittills ger ca 5.300 bryggplatser, med en osäkerhet på +/- 200. Det går inte att fastställa om alla dessa platser verkligen utnyttjas.

Orienteringsfoto Österåkers kommun

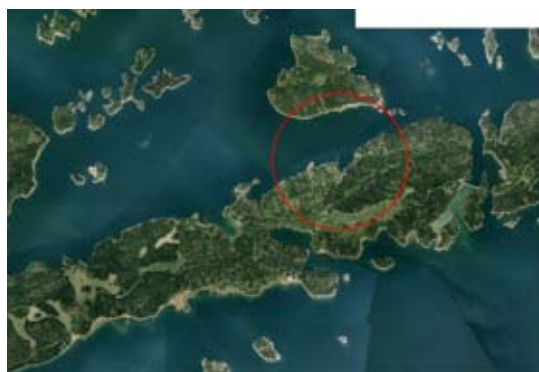
Orienteringsfoto Ljusterö

Enskilda bryggor runt Ljusterö

En översiktlig sammanräkning runt Ljusterö och Östra Lagnö, med samma källor som på fastlandet, resulterar i ca 2.400 bryggplatser, +/- 100. Inte heller här går det att avgöra om alla platser används.

Föreslagen framtid

Denna utredning föreslår inga större framtida förändringar för enskilda bryggor.

Orienteringsfoto Östra Lagnö

Ortofoto Östra Lagnö

20 Östra Lagnö Båtbyggeri och Varv

På norra delen av Östra Lagnö finns ett mindre båtbyggeri och varv vid Gammelhagsviken, med ett 30-tal bryggplatser och ca 100 båtar på land. Det fyller ett behov för fast- och sommarboende, som här ute är ganska långt från de större servicevarven.

Föreslagen framtid

Man har uttalat intresse för utvidgning av verksamheten för såväl uppläggning som bryggplatser, där fysiskt utrymme finns. I dagsläget är viken ganska liten och trång men en utbyggnad med pontonbryggor skulle kunna ge plats för ca 60-70 båtar.

Foto Klintsundet N hamn

Ortofoto Klintsundet

Foto Klintsundet NV båtplatser

Foto Klintsundet SV

21 Klintsundet

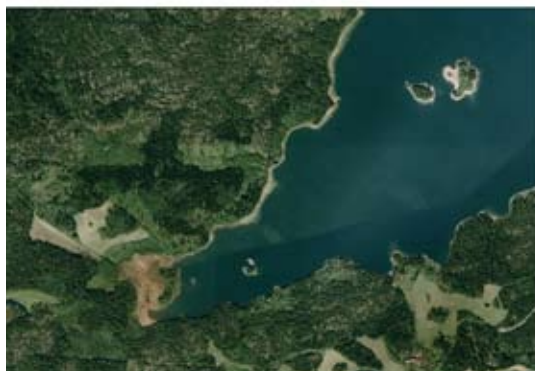
På norra sidan av vägbanken ligger en marina med sjömack och närbutik, med ca 50 bryggplatser. På södra sidan finns ett antal båtplatser utmed västra stranden vid olika bryggor, de flesta med akterförtöjning till påle.

Föreslagen framtid

Norr om de nuvarande bryggorna på vägens norra sida finns utrymme för ytterligare 3-4 pontoner av ungefär samma längd, dvs ca 100 nya platser. Inga bottenarbeten torde behövas, däremot en väg utmed den branta stranden. På vägens södra sida medger utrymmet endast stävförtöjning mot brygga utmed stranden på samma sätt som idag, vilket möjligen kan ge 30 - 40 platser. Här fordras dock ganska omfattande muddringar. Markområde för parkeringar och vinteruppläggning kan möjligen tillskapas mellan vägen och den södra delen av området. Denna hamn ligger så pass långt ut på Ljusterö, med dålig vägförbindelse, att den troligen är av begränsat intresse för båtägare från "fastlandet". Den är en lokal resurs som möjligen kan utvecklas i just den rollen.

Orienteringsfoto Bössarviken

Ortofoto Bössarviken

22 Bössarviken

Stranden mellan Norrgårdsviken och Algrundet ger utrymme för båtplatser till de boende i området samt gästplatser. Bryggor som inte skyddas för nordanvinden av ön Revlingen blir ganska utsatta.

Föreslagen framtid

Begränsade möjligheter till utvidgning. Den stora Bössarviken på Lagnös nordsida ger tillsynes utrymme för en större hamnanläggning, men den är till större delen otillgänglig från landsidan. Dessutom är den utsatt för nord- och nordostliga vindar. Den inre delen är uppgrundad.

Foto Havsbads NV

Foto Havsbads NO

Orienteringsfoto Sillviken

Foto Sillviken V

● Föreslaget område för uppläggningsplatser

● Föreslaget område för båtplatser

Foto Sillviken inre

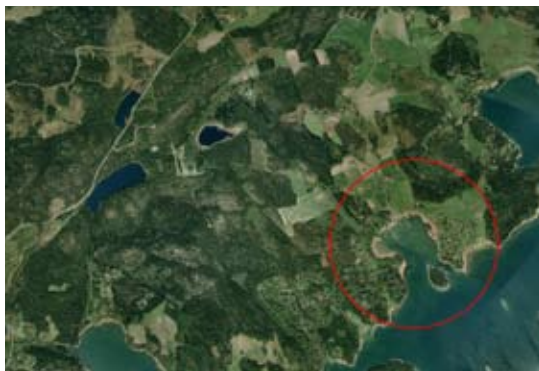
Foto Sillviken V

23 Sillviken

Den långa Sillviken är i sin yttre del utsatt för ostliga och sydostliga vindar. Många enskilda bryggor av mycket varierande kvalitet finns utmed vikens norra strand. Längst in i den uppgrundade delen har en mindre, muddrad hamn börjat anläggas. Detta skulle vara en bra småbåtshamn för det lokala behovet. Med tanke på vind och sjö skulle de många bryggorna i denna vik kunna samlas i vikens innersta del. Detta kräver dock uppmuddring av den nästan igenväxta maren.

Föreslagen framtid

Längs vikens inre södra strand finns bra utrymme för åtminstone fem pontonbryggor. Stranden är dock svårtillgänglig. Områden för vinteruppläggning finns - teoretiskt - på fält innanför viken. Det är oklart om dessa är tillgängliga. Fem pontonbryggor räcker för 30-40 båtar vardera, alltså totalt 150 - 200 bryggplatser, men det finns bättre lägen för större brygganläggningar.

Orienteringsfoto Åsättrafladen

Ortofoto Åsättrafladen

● Föreslaget område för uppläggningsplatser

● Föreslaget område för båtplatser

Foto Åsättrafladen V

Foto Åsättrafladen SO

24 Åsättrafladen

Vid några längre bryggor i fladen finns ca 130 båtplatser, dessutom finns muddrade rännor in till ett fåtal platser för större "skutor". Trafikbryggan vid Åsättra är en knutpunkt för skärgårdstrafiken inom kommunen. Utökad muddring av fladen diskuteras för att möjliggöra trafik med större båtar.

Föreslagen framtid

Genom omfattande strand- och bottenarbeten kan utrymme beredas för 3-4 pontoner om 50-60 bryggplatser, alltså totalt 150 - 250 båtar. Med mindre arbeten, framför allt muddring, kan nuvarande bryggor förlängas och ge ett tillskott på 70 - 100 platser. Varje utbyggnad av bryggplatser måste dock ta hänsyn till manöverutrymme för de större skärgårdsfartyg, som i ökande omfattning kommer att trafikera Åsättra Brygga. Den muddring som planeras för skärgårdstrafiken kan delvis komma kapaciteten för fritidsbåtar till godo. Utrymme för vinteruppläggning finns på fält norr om hamnen, ett område som idag har tomma parkeringar, men detta förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Åsättrafladen är ett mycket bra läge för en regionalt fungerande marina, med korta utseglingsvägar och bra vägförbindelse (behöver dock förbättras närmast hamnen), men de omfattande strand- och bottenarbetena drar upp anläggningskostnaderna, och kan bli miljömässigt svåra att acceptera.

Orienteringsfoto Arnöfjärden

Ortofoto Arnöfjärden

 Föreslaget område för uppläggningsplatser

 Föreslaget område för båtplatser

25 Arnöfjärden

I sin inre del ger denna fjärd goda hamnmöjligheter, åtminstone för mindre båtar, då viken är uppgrundad främst utefter västra stranden. Arnöfjärden och dess stränder är dock bebyggda och utnyttjade för olika andra verksamheter.

Föreslagen framtid

Utanför befintlig badplats kan enskilda bryggor anläggas utefter den inre östra stranden. Utanför dessa bryggor skulle en ny marina kunna anläggas, men detta förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Foto Arnöfjärden SO

Foto Arnöfjärden SO

Orienteringsfoto Norrviken

Ortofoto Norrviken

● Föreslaget område för uppläggningsplatser

● Föreslaget område för båtplatser

Foto Norrviken inre

Foto Norrviken S

26 Norrviken

Denna vik söder om Arnö kan ge en mycket väl skyddad hamn, med bryggfästen utmed den södra stranden. God vägförbindelse finns.

Föreslagen framtid

I den innersta delen kan läggas två pontoner á 80 m (viken är här ca 180 m bred) vilket ger ca 100 båtplatser. Där viken vidgas kan läggas tre pontoner á 100 m (viken är här ca 200 m bred) vilket ger ca 200 platser. Utseglingsvägen till Gälnan är kort och problemfri. Bottenförhållandena är goda, i inre delen kan viss muddring behövas. Markområden för parkering och vinteruppläggning finns i direkt anslutning till vikens inre del.

Norrviken är stor nog att rymma en regionalt fungerande marina i ett bra läge, vilket även Ljusterö planprogram föreslår. Detta förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

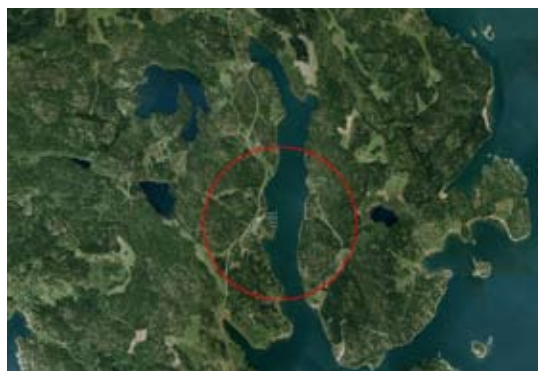
Foto Ramsmora Marina

Ortofoto Ramsmora Marina

Foto Ramsmora Marina

Orienteringsfoto Ramsmora Marina

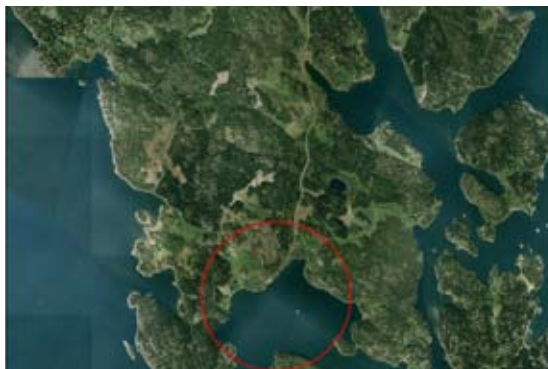
27 Ramsmora Marina

Många stora båtar i denna marina är exempel på att båtägare som bor långt från Ljusterö lägger sin båt "ute i skärgården" för att slippa långa ut- och in-seglingar till Stockholm, eller för att de bor i "inlandet". Det är bekvämare och billigare att köra bil till Ljusterö än att spendera många timmar i farleden ut från och in till exempelvis Stockholm - eller Västerås och andra Mälärstäder. Idag ligger ca 170 båtar här, och man har vinterplatser för dessa, med teknisk service.

Föreslagen framtid

Norr om de nuvarande pontonerna finns utrymme för 3-4 ytterligare bryggor för 40-50 båtar vardera, alltså totalt 150 - 200 nya platser. Många båtar som idag ligger i denna hamn är relativt stora. Bottenförhållandena bereder små problem, vattnet är djupt utom i ett litet område närmast norr om nuvarande bryggor. Det är oklart om markutrymme för ökad uppläggning och parkering kan disponeras men det är möjligt att detta kan undersökas vidare.

Ramsmora fungerar idag i praktiken som en regional marina, om än av relativt litet format. Den kan byggas ut till ungefär dubbla kapaciteten av idag, men det förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Orienteringsfoto Kålviken

Ortofoto Tranvik Kålviken

Foto Kålviken

28 Kålviken

Innanför Kårnäs och Västerholmen ligger en väl skyddad flad. Vägförbindelsen är godtagbar för persontrafik men det saknas närbeläget markområde för parkering och vinteruppläggning. De närmaste öppna områdena ligger vid Sjöheden eller norr om Östra Tranvik, vilka båda innebär ca 2 km vägtransport med tunga fordon för upptagnings- och sjösättningstransporter. Bottenförhållandena är problemfria, så när som på några mindre grynnor utanför den norra stranden.

Föreslagen framtid

I fladens östra del med landfäste mot Kålvikens norra strand skulle 4-5 pontonbryggor á 100 m kunna tillkomma, med plats för ca 250 - 300 båtar.

Kålviken är ett mycket bra hamnläge med problemfri in- och utsegling, men med lång tillfartsväg på Ljusterö samt svårigheter att inrätta de erforderliga utrymmena på land, med stora lokala transportsvårigheter. Anläggande av hamn förutsätter att överenskommelser härom träffas med berörda fastighetsägare.

Foto Linanäs hamn

Ortofoto Linanäs gästhamn

Foto Linanäs hamn, Lotta Holmgren

Ortofoto Linanäs inre

29 Linanäs gästhamn

Detta är en viktig knutpunkt för land- och sjötrafiken på sydvästra Ljusterö. För båtturen är det viktigt att här finns en gästhamn och en sjömack, för bunkring och möjlig övernattning. Den djupt inskurna viken är bebyggd och det ligger många mindre bryggor utmed stränderna. Viken är mycket grund i den inre delen, med många muddrade rännor in till bryggorna.

Föreslagen framtid

Något utrymme för en större båthamn finns inte här.

I den yttre delen går vind och sjö in med stor kraft vid hårda västliga vindar, från denna riktning kommer dessutom våra hårdaste vindar. En bottenfast vågbrytande pir (stenfyllnad) ut till grundet i vikens mynning skulle skapa bra förutsättningar för verksamhet. En utprickad led runt vågbrytaren skulle göra in- och utsegling problemfri.

En utbyggnation av gästhamn med tunga pontoner, bensinstation och servicebutik är i huvudsak färdigställd.

Foto Linanäs hamn, Lotta Holmgren

Gästhamnar

Till skillnad från Vaxholm ligger inte Åkersberga intill de fritidsbåtsleder, där den mera långväga båtturen rör sig i Stockholms skärgård. Denna trafik avviker inte flera sjömil för att handla i Åkersberga centrum, när den är på väg till och från Stockholm, och har gästhamnar utmed leden.

Besöksplatser ordnas oftast genom att bryggplatser omvandlas tillgängliga på enskilt initiativ, eller genom tillfällig förtöjning eller ankring.

Föreslagen framtid

I Åkersberga behövs gästhamn för att skärgårdsboende i närområdet skall kunna komma nära centrum för att handla, samt platser för besökande till boende i Åkersberga. De gästplatser som finns i Kanalen tillgodoser delvis den förra delen av behovet, men ligger för långt in. När Östra Kanalstaden byggs kan möjligen gästplatser för detta ändamål anläggas i områdets södra del. Placering och utformning av framtida bryggor och upplägningsplatser studeras för närvarande i pågående planarbete för Västra Kanalstaden och anläggandet av Östra Kanalstaden kan medföra konsekvenser för befintliga bryggplatser.

I vår skärgård går flera leder i närheten av Ljusterö och andra större öar. Det är viktigt för den båtburna turismen att det finns gästhamnar för bunkring av livsmedel och bränsle på lämpliga platser. Idag fungerar Husarö, Finnhamn, Norra och Södra Ingmarsö, Klintsundet och Linanäs med varierande servicenivå, som kan förbättras.

Foto Skärgård

Sammanfattning

Det finns ca 8.000 båtplatser inom kommunen vid mindre och större bryggor eller hamnanläggningar. Många båtplatser upplåts dock till personer mantalsskrivna i andra kommuner. Med ca 40.000 invånare ger detta en båtplats per fem personer, dock används många båtplatser av sommarboende som inte är skrivna i kommunen.

Båtplatsinventeringen visar på utbyggnadsmöjligheter om ytterligare ca 2.300 båtplatser, förutsatt att dessa uppfyller riktlinjer som gagnar miljö och friluftsliv. Även platser som ej omnämnts kan naturligtvis bli aktuella. Utredningen nämner 29 inventerade platser, varav 4 är helt nya platser med förutsättningar för omfattande hamnverksamhet.

Inom fastlandsdelen kan den huvudsakliga utvecklingen ske i Säbyviken, vid Svinninge, i Tunaviken / Kalkviken samt i Skärgårdsstad / Isättravik. Det bästa alternativet för en större anläggning på Ljusterö är Norrviken, som tillsammans med Sillviken, Åsättrafladen och Arnöfjärden utgör helt nya platser för hamnverksamhet. Utöver dessa platser kan Klintsundet och Ramsmora vidareutvecklas. Gästhamnen i Linanäs är under utbyggnad. Det måste dock återigen framhållas att hänsyn härvid ej tagits till markägförhållanden, naturskydd och miljökonsekvenser.

Båtplatsinventeringen beskriver översiktligt nuläget beträffande fritidsbåtshamnar inom kommunen och omfattar antalet båtplatser i vatten och på land samt en teoretisk, översiktligt beräknad utbyggnadsmöjlighet. Där inte annat anges, omfattar angivna utbyggnadsmöjligheter såväl bryggplats som uppläggningsplats. Utredningens översiktighet understryks och det måste betonas att ingen hänsyn har tagits till befintliga markägförhållanden. En grundläggande förutsättning för en utbyggnad av en befintlig eller ny hamnanläggning förutsätter således de berörda markägarnas godkännande.

De som driver båtanläggningar har god kontroll på vad som händer på marknaden och det privata initiativet från båtklubbar och marinor driver utvecklingen. Kommunens roll bör vara att anvisa och prioritera de möjligheter som finns, inom ramen för tillgång till vatten och mark samt gällande lagstiftning.

Källförteckning

Kommunalt underlagsmaterial:

"Handlingsprogram För Båtfrågor", Remissunderlag, Vaxholms Kommun 1979-02-26

"Kustnära naturvärden i Österåkers Kommun", Naturvatten och Ekologigruppen AB för Österåkers kommun, Granskningsversion, november 2008

"Österåker - Skärgård och stad", Översiktsplan för Österåkers kommun, 2006

"Ljusterö Planprogram", Samrådshandling - Remissunderlag, Österåkers kommun, 2009

"Varumärket Österåker", Geobrand för Österåkers kommun, 2008

Andra skriftliga och muntliga källor:

Sven Hugosson, underkonsult, 2009

I Båtplatsinventeringen omnämnda hamnar, marinor och varv, 2009

Möten med "Samverkansgruppen för en Renare skärgård", 2009, Sjöbjörnarna

"Miljöprogram för fritidsbåtar", 2008, Sjöfartsverket

"Fritidsbåtshamnar - tillsynshandledning för miljökontoren", Miljösamverkan Västra Götalands län

Internetkällor:

I Båtplatsinventeringen omnämnda hamnar, marinor, varv och organisationer, 2009

Österåkers kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och exploateringsenheten
Hackstavägen 22
184 86 Åkersberga
www.osteraker.se